

Kertomus Pyhäselän pitäjän Hammaslahden Rinkunmäen (Savilahti) kivikautisen asuinpaikan kaivauksesta.

KM Esihist. os. k. 15125
Valokuvat

Asuinpaikka sijaitsee Pyhäselän pitäjän Hammaslahden kylässä Rinkunmäki-nimisellä paikalla Pienen Onkamojärven rannalle rakennetusta metsäteknikko Eino Korhosen huvilasta n. $\frac{1}{2}$ km pohjoiseen kahden pohjois-etelä suunnassa kulkevan matalan harjumuo-
dostuman välisessä notkelmassa. Maan omistaa mv. Heikki Puustinen (os. Hammaslahti Honkavaara).

Allekirjoittaneen aikaisemmin paikalle suorittamasta tarkastuskäynnistä ja löydön tekemisestä on selostus KM:n esihist. os:n top.ark:ssa. Samein on top.ark:ssa selostus E. Korhosen ilmoittamasta, 26.8. 1960 ~~tarkastetuista~~ tarkastetuista kodanpohjista?, jotka sijaitsevat parin sadan metrin päässä kaivauspaikasta etelä-kaakkoon, ts. järvelle päin. Mikäli ko. painaumat todella ovat kodanpohjia - näin näet voidaan helposti olettaa asian olevan, koska toisen syvennyksen keskeltä on löydetty saviastian palanen - lienee Rinkunmäellä ollut verraten laaja-alainen kivikautinen asutus. Varmuus tästä saadaan luonnollisesti vasta laajempien kaivausten jälkeen.

Asuinpaikkaa ympäröivä maasto on Pienen Onkamojärven rantamille tyypillistä matalaharjuista aluetta, jossa valtapuustena on mänty ja lisäpuulajeina kuusta ja koivua. Maaperä on erittäin karkeaa järeäkivistä somerikkoa (ks.valokuvia).

Kaivaus:

Asuinpaikan kaivauksen suoritti 13.6. - 17.6. 1960 välisenä aikana Pohjois-Karjalan Museon hoitaja Tuomas Björkman. Koko

ajan oli ilma kaivausten kannalta erittäin epäsuotuisa jatkuvine sateineen. Näin ollen täytyi kaivaus lopettaa sateen yltyessä 17.6. aamupäivällä kaatosateeksi. Edellä mainitusta syystä ehdittiin hiekkakuopan ympäriltä kaivaa vain n. 25 m² suuruinen ala. Kivinen maasto oli myös omiaan hidastamaan kaivausta.

Työt aloitettiin paaluttamalla ja punnitsemalla hiekkakuopan ympärille alue I-X:A-H.

Ensin tutkittiin kuopan pohjoista reunaa rajoittavat ruudut. Kulttuurikerros oli paksuudeltaan keskimäärin n. 20 cm - samoin muuallakin kaivetulla alueella. Etenkin ruuduista I:C ja II:G II:H ilmaantui keramiikkaa melko paljon. Esineitä ei sitä vastoin löydetty lainkaan.^{X¹⁾}

Koska ruuturivissä I:C-G oli saatu keramiikkaa kohtalaisesti avattiin sen vierestä ruuturivi 1:C-G, jonka anti oli kuitenkin niukempaa. Koeojasta 2-3:F saatiin vain muutamia paloja keramiikkaa ruudusta 2:F.

Hiekkakuopan länsireunan ruuduista oli saatu miltei kaikkia saviastianpaloja. Tästä syystä punnittiin ruudusta V:A lähtien koeoja V:a-c, josta ennätettiin tutkia vain ruudut V:a-b. Näistä sisälsi ruutu V:b runsaan keramiikkapesäkkeen. Samasta ruudusta löydettiin lisäksi pala piitä, talkkimaisen vuolukiven (raaka-ainetta saviastioiden tekoon²⁾) kappale ja kaksi kvartsikaavinta?

^{X²⁾} Esinelöydöt olivat muutoin ^{em. alueilta} perin niukkoja: vain kvartsikaapimet ruuduista I:C, 1:D, VII:G sekä halkaisijaltaan n. 3 cm:n läpimittainen reiällinen savikiekko (= riipuskeriste?).

Hiekkakuopan eteläpuolella tuotti kaivaus ruuduista VIII:B₂D määrin keramiikkaa, kun taas ruudut VIII-X:E olivat löydöttömiä.

Hiekkakuotettaessa tuli ^{aikanaan} tuhotuksi myös liesi?, joka on karttaan merkitty E. Korhosen osoittamalle paikalle.

Korkeuspunnituksia kaivausalueen profiilia varten ei näiden kaivausten yhteydessä ennätetty suorittaa ei myöskään korkeuspunnitusta Pienen Onkamojärven pinn^asta.

Joensuussa 24.1. 1961

Tuomas Björkman
Tuomas Björkman

Valokuvat:

- N:o 1. Hiekkakuoppa ja sen ympäristö. Oikealla metsätekn. Eino Korhosen huvilalle johtava tie. Valokuvattu lännestä kaivauspaikalle päin.
- " 2. Näkymä idästä yli kaivauspaikan vastakkaiseen suuntaan kuin kuva 1.
- " 3. Kaivauspaikka valokuvattuna etelä-lounaasta.
- 2 4. Kaivauspaikka valokuvattuna länsi-louhaasta. Kuva osoittaa selvästi maaperän kivisyyden.
- " 5. Lähikuva kaivauksesta. Huom. maaperän ja maaston mureeni-
maisuus.

Karttoja: Pyhäselkä, Hammaslahti, Rinkunmäki kivikauden asuinpaikka.

N:o 1 Kaivausalueen yleiskartta, jossa näkyy myös pintapunnitukset ja keramiikan suhteellinen löytötiheys ja löytökohdat ruuduissa. T.B. -60.

Pyhäselkä, Hammasslahti, Rinkunmäki

1.

Miehet seisovat pyöreän kodan pohjasyvennyksen (?) reunamalla.

2.

Syvennyksen havaitsee risuaidan "parinautumisesta". Miehet seisovat syvennyksen taka- ja oikealla reunalla.

3.

Löytöpaikka kuvattu metsätekn. Eino Korhosen huvilan pihalta.

T. Björkman 1960

Pyhäselkä, Hammaslahti, Rinkunmäki.
Liittyy T. Björkmannin kaiv.kertomukseen

1.

Hiekkakuoppa ja
sen ympäristö.
Oikealla metsätekn.
Eino Korhosen huvilalle
johtava tie.
Valok. lännestä
kaivauspaikalle
päin.

2.

Näkymä idästä
yli kaivauspaikan
vastakkaiseen
suuntaan kuin
kuva 1.

T. Björkman 1960.

Pyhäselkä, Hammasslahti, Rinkunmäki.
Liittyy T. Björkmannin kair. kertomukseen.

3.

Kaivauspaikka
valokuvattuna
etelälounaasta.

4.

Kaivauspaikka valo-
kuvattuna länsi-
lounaasta. Kuva
osoittaa selvästi
maaperän kivisyy-
den.

5.

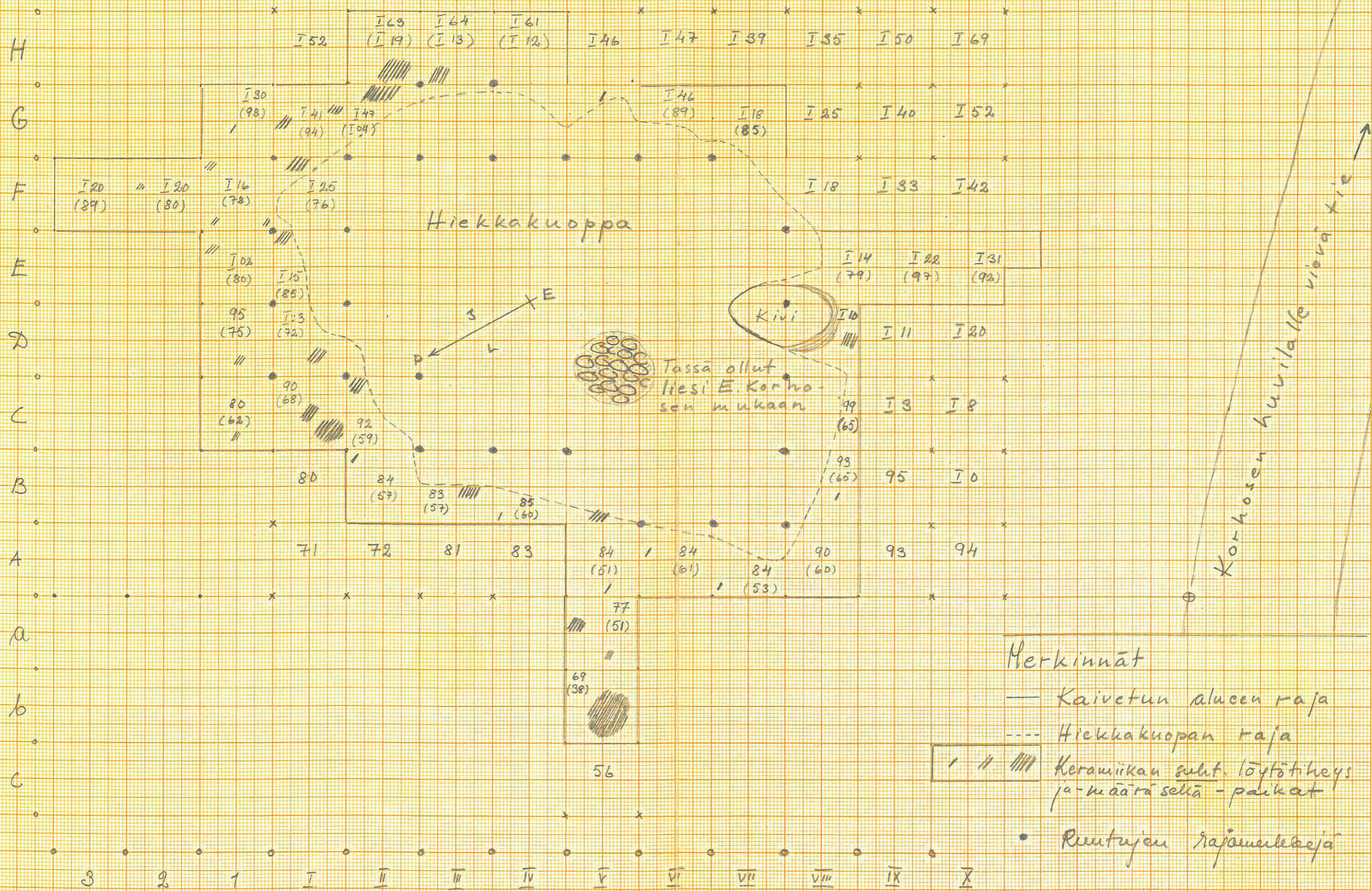
Lähikuva kaivauk-
sesta. Huom. maa-
perän ja maaston
moreenimaisuus.

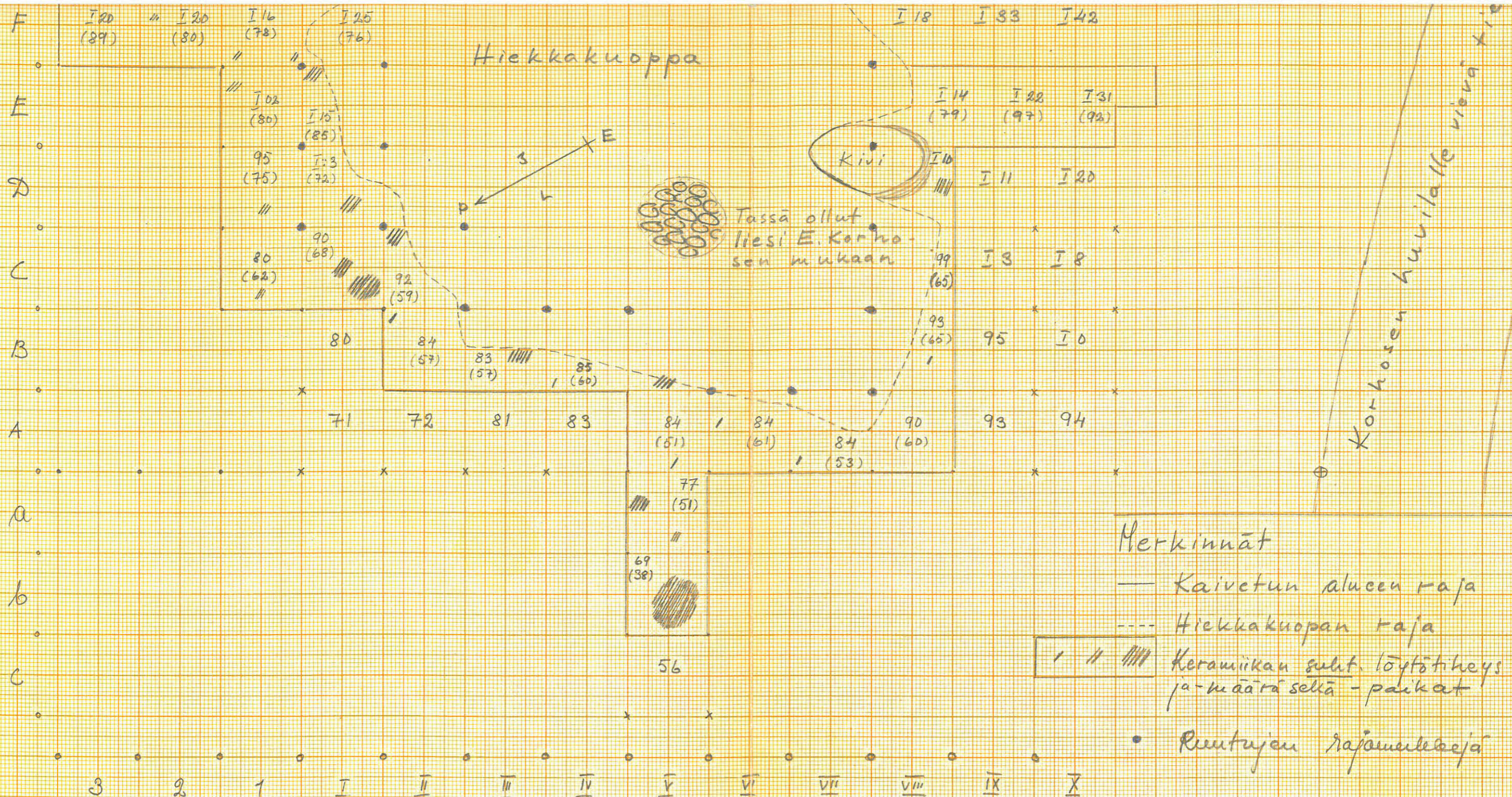
T. Björkman 1960.

Kartta n:o 1

Piirto puunitukset

Keramiikka

Pyhäselkä, Hammastlahti, Rinkunmäki
 T. Björkman 1960
 M k 1:50 ——— 1m